

Graad 8 Eerste Addisionele Taal Leesboek

Volksverhale [p.2]

Behandel die teorie oor volksverhale met die leerders. Verduidelik die verskillende kenmerke en verhaalelemente aan hulle.

Die slim slangman [p. 6]

Moontlike antwoorde

Die watermense [p. 10]

Moontlike antwoorde

Woorde kan ook wortelskiet [p. 14]

Moontlike antwoorde

Die keiser en die nagtegaal [p.18]

Moontlike antwoorde

Die boomkinders [p. 22]

Moontlike antwoorde

Kortverhale [p.26]

Behandel die teorie oor kortverhale met die leerders. Verduidelik die verskillende kenmerke en verhaalelemente aan hulle.

Die reis [p. 28]

Moontlike antwoorde

1. a) skree en sing
b) "lovely friendship"
c) Sy is nie Afrikaanssprekend nie.
d) Sy wou nie iemand soen wat hakkel nie.
e) Hy moes mooi woordjies in haar oor fluister.
f) Leerder se eie opinie, met motivering.
2. Hy was vriendelik teenoor haar. Hy het haar vir ete genooi. (Enige een)
3. a) Die vreemde hooftooisels
b) Die oomblik toe hulle die kanonsaluut hoor, volksliedere sing en mnr. Mandela sy hoed op sy bors hou.
4. Hulle moes by die rugbypale oefen. Hulle moes elkeen by die 'n stel pale begin en na mekaar toe loop. Johan moes eers skree en dan al hoe sagter praat totdat hy fluister.
5. Hy was moeg van probeer.
6. Sy het moontlik ook vroeër gehakkel OF 'n soortgelyke probleem gehad.
7. Eie antwoord. Bv: Sien jou by die rugbypale vanmiddag.
8. a) Die reis om bymekaar uit te kom./Die "pad" wat hy moes loop om sy spraakgebrek te oorkom.
b) Thembi draai nie haar kop weg nie.

Toe gebeur die dolfyne [p. 34]

Moontlike antwoorde

1. mooiste . . . simpel
2. Sy kan goed skryf. Sy is woordgevoelig.
3. a) 'n gedig
b) Nee, sy het haar arm gebrand.
c) 'n wit katoenhemp/'n eenman- kano/'n motorfiets/'n plaas vol heide/'n gewelhuis/'n boek oor vliegkuns/'n boek oor diepseeduik (Enige vyf)
4. a) Hulle woon naby die see.
b) woordeloos
c) Hulle sal aan mekaar raak/vat
5. Hulle skryf gedigte wat blywend is.
6. Die gedig moet rymstruktuur hê/enjambemente en ryme/slanke reëls (Enige een)

Die selfoon [p. 39]

Moontlike antwoorde

1. Julius (die vloerbestuurder). Sy was moeg. Sy was honger. Dit was teen die gimnasium se reëls. (Enige twee)
2. 24 uur gelede. 'n Sny brood met konfyt.
3. Sy het 'n pleister om haar vinger.

4. Sy het hulle almal gehaat. (Enige relevante antwoord.)
5. Hulle het hulself geweeg/oor selfone gepraat/energiedrankies gedrink. (Enige een)
6. energiedrankies
7. Sy was eerlik.
8. Die **ryk meisies** in die gim (met hul haardroërs, mooi onderklere, selfone, ens.)
Die mense wat **vigbegravnisse** moes hou. Hulle is gewoon aan die lykwaens, stokkruise, ens.)
9. a) Hy was jonk en gelukkig.
b) Sy het haar uitgawes goed beplan.
c) Skoene
d) Sy het dit platgedruk, die tandepasta uitgedruk en dit self gebruik.
e) Sy wou 'n beter lewe lei. Sy het 'n werkie by die gimnasium/ 'n spaarrekening/ gaan op die prefektekamp. (Enige twee)
10. Sy stap met haar skouers "waterpas" daar weg. Sy loop regop. (Enige relevante antwoord.)

Die windpomp [p. 50]

Moontlike antwoorde

1. a) kombuis
b) Hy was baie moeg/hartseer omdat hy die nuus moet oordra (Enige een).
c) Sy luister na musiek oor die radio.
d) Bou-aannemer/bouer
e) Grof/vol barsies
f) Hy was jonger as George toe sy pa gesê het dat hy uit die skool moes gaan omdat sy pa hulle dit nie kon bekostig het nie.
g) Leerder se eie opinie.
2. D uitstappies
3. a) Aan die universiteit
b) Mediese dokter en veearts
4. Enige relevante antwoord. Voorbeelde:
  - Moenie moed opgee nie.
  - Wees kreatief en dink self aan 'n oplossing.
  - As 'n mens wil jou drome wil bereik, moet jy hard werk.

Die fluitspeler [p. 57]

Moontlike antwoorde

1. a) 'n Tulband
b) 'n fluit
c) dans/kom uit die mandjie
d) ONWAAR. Hy sit plat op die grond.
2. Iemand met 'n fluit en 'n mandjie met 'n mak slang – sodra hy speel, kom die slang uit.
3. toe sy slang hom op 'n dag gepik het.
4. Slange/Indiërs/Oosterse fluitmusiek
5. Oosterse musiek/Oosterse fluitmusiek
6. a) Hy slaap nie rêrig nie.
b) Hy is bang sy ma dink hy is mal.
c) Hy besluit om daardie aand na die Laan toe te gaan.
7. Hy wil weghardloop/Hy is baie bang/Hy sweet van angs. (Enige EEN)
8. Hy was reeds baie bang en skrikkerig. Hy het ook 'n harige ding teen sy linkerbeen gevoel.
9. Skaam

10. Die storie van die ou Indiër bestaan al baie lank. Die ou mense vertel dit graag vir hul kleinkinders.
11. Leerders se eie gemotiveerde respons.

Solank jy 'n Zoeloe is [p. 81]

Moontlike antwoorde

1. Ek-verteller/ Eerstepersoonsverteller
2. Kaapstad
3. Die verteller wou 'n uitruilprogram tussen die skool Kaapstad en die een in Swede bespreek.
4. Sy het gedink dat alle mense uit Afrika swart is.
5. a) Uiterlike kenmerke: blonde hare/seeblou oë/kort beentjies/pragtige glimlag (Enige een)
  - b) Hy lyk maar net na enige jong man van sewentien, agtien wat die toekoms met wantroue bejeën./Sy tande is 'n ry spierwit mieliepitte
6. a) Sy het vroeër gehoor dat dit 'n Zoeloe-seun is/Sy wou hoflik wees.
  - b) Hy sou bly wees en vriendelik reageer as iemand hom in "sy taal" aanspreek.
  - c) Afsydig
7. Toe hy hoor dat mev. Hugo oor die selfoon met haar seun Afrikaans praat. Hy verstaan Afrikaans. Hy voel tuis by haar.
8. Die mense het baie van Zoeloes gehou en weet niks van Tswanas nie.
9. "Hulle het gepraat en gepraat."
10. Nie een van hulle twee was Zoeloes nie. Afrikaans was die taal wat hulle twee met mekaar (in die vreemde) met mekaar kon deel. Die taal het hulle (oor grense heen) met mekaar verbind. Mev. Hugo kon vir 'n kort rukkie 'n glimlag op die seun se gesig terugbring. Die aanvanklike doel van haar besoek is eers vergete – mev. Hugo en die seun kon oor "bekende dinge" gesels. (Aanvaar enige relevante bespreking.)
11. Gemotiveerde respons van leerders.

Lehlohonolo [p. 88]

Moontlike antwoorde

1. Hy moes dokter toe gaan.
2. Wors, pap en sous.
3. Hy was bang dat die mense (kliënte) nie sou kom koop nie.
4. a) Daar was baie mense wat kom kos koop het.
  - b) Stukkende klere/'n Stukkende rooi T-hemp.
  - c) Hy het gedink dat alle kinders wat stukkende klere saans op die straat slaap en kwaaddoeners is.
5. ONWAAR. "Hy raak bang.
6. a) Sy oupa
  - b) Baie vol
  - c) Hy het gedink dat Tokoloho sy geld wou steel.
  - d) Baie bang
  - e) Hloni het gesien dat Bonang iets onder sy baadjie wegsteek.
  - f) Hy moes gaan kos koop en die dokter betaal.
7. Bonang het die geld gesteel en weggehardloop. Toe Tokoloho hom vang, het Bonang vir Tokoloho met 'n mes gesteek.
8. Hy wou Tokoloho na 'n dokter neem en daarvoor betaal.

9. **Hloni:** Betroubaar, behulpsaam – Hy help sy oupa om die kos te verkoop. / **Bonang:** Stook kwaad/skelm – steel Hloni se geld. / **Tokoloho:** Hy dra stukkende klere, maar is eerlik en behulpsaam – Hy help Hloni om die Bonang te vang en die geld terug te kry.

Gedigte [p.95]

Krisis op Mauritius [p. 95]

Moontlike antwoorde

1. 'n Prehistoriese voël wat eens op die huidige Mauritius geleef het.
2. Wanneer dit met 'n hoofletter gespel word, funksioneer dit as eienaam (versreëls 1, 2, 4, 8) en wanneer dit met 'n kleinletter gespel word, funksioneer dit as 'n selfstandige naamwoord.
3. In versreël 3 lees ons hy is dolverlief en in versreël 6 vra hy haar om met hom te trou.
4. Hy bedoel dit is die vrou wat vir hom bedoel was om mee te trou.
5. Jy's beslis nie my klas nie!
6. Meneer Dodo is, buiten juffrou Dodo, juis die laaste dodo op aarde want hierdie voëls het uitgesterf.
7. Die krisis ontstaan omdat meneer Dodo en juffrou Dodo die laaste van hulle soort op aarde is. Omdat sy nie met hom wil trou nie, beteken dit hulle sal nooit kan voortplant nie en staar uitsterwing in die gesig.
8. Nee, sy herhaal wat hy gevra het omdat sy sarkasties of verbaas is.
9. Dit is 'n vrye vers omdat die versreëls nie 'n vaste rympatroon het nie, al rym sommige versreëls. Die versreëls bevat ook nie ewe veel lettergrepe om dit ritmies te maak nie.
10. Een.

die sondagmiddag toe die plaas [p. 98]

Moontlike antwoorde

1. Die brand het die Sondagmiddag begin en is teen skemer daardie aand deur die vissers opgelet. Teen die nanag was alles egter verby.
2. geeneen / ons / nie
3. "Gedruis soos donder". Die woorde "gedruis" en "donder" maak die geluid na wat donderweer maak.
4. met 'n gedruis soos donder / in die blou lug opgevaar het / sien wandel, rooibelig, tydsaam en hoog in die takke / en alles was vlam wat flap / in die lug op, soos lappe / kry jy alles te sien
5. Die gedig bevat nie rym en ritme wat orde bewerkstellig nie. Dit is dus net so onverwags en onvoorspelbaar soos die brand wat die plaas getref het.
6. Versreël 18, want dan is die brand verby.
7. Hierdie uitdrukking verwys na iemand wat dronk is en dit stel die plasie voor as iemand wat dronk is en nie weet waar hy hoort nie want hy stap nie doelgerig nie ("wandel", "tydsaam"). 'n Persoon wat dronk is, is soms rooi in die gesig en die plasie is ook hier "rooibelig".
8. Dit was so 'n sterk vuur dat nie eens die sappigheid van 'n boord in volle drag genoeg vog gehad het om die vlamme te stuit nie.
9. Versreëls 1-4, 5-16, 18-20.
10. Die versreëls loop oor in die volgende om een sin te vorm. Dit word dus nie onderbreek nie, soos die vuur ook nie gestuit kon word nie.

Sonvanger [p. 102]

Moontlike antwoorde

1. Versreëls 1-8, 14-17, 23-25.
2. Die spreker en die geliefde.
3. Die seisoen is ook emosioneel koud, die spreker voel verlate, sonder die warmte van liefde en die geliefde se nabyheid.
4. Somer word beskou as die seisoen van groei en lewe. Noudat die geliefde weg is, voel dit koud sonder die vreugde en warmte van die liefde.
5. *Laat my verstaan hoe 'n somer somer so in die niet kon verdwyn.* Die klanke n, m, r, en s allitereer.
6. Strofes 3, 5, 7.
7. Onthou jy nog hoe helder die kamer kon lag?/Daar's 'n liedjie in die gange waar die son kan sing /Daar's 'n plekkie in die tuin waar die son kan speel.
8. Aabb/ccdd/efff/gghh/efff/iji/efff
9. Enige van die volgende: Die refrein is 'n sestet (strofe bestaande uit ses versreëls) en die ander strofes is kwatryne (strofes bestaande uit vier versreëls). In die kwatryne kom paarrym voor en in die refrein nie. Die refrein wyk af om te beklemtoon dat dit anders as die ander strofes is.
10. Enige van die volgende: Dit is 'n simbool van hoe verwarrend en eensaam sy lewe geword het. Sy lewe is soos 'n pad vol draaie waar mens nie weet wat kom volgende nie. Die lewe het draaie met hom geloop, bedoelende daar het dinge met hom gebeur wat hy nie voorsien het nie en wat vir hom moeilik was.

Besit en gebruik [p. 106]

Moontlike antwoorde

1. Perd, donkie, boek.
2. Swerweling, bekwames.
3. 'n Perd het meer krag as 'n mens. 'n Donkie het meer geduld as 'n mens. 'n Boek het meer kennis as 'n mens. 'n Swerweling het meer ervaring as iemand wat nie swerf nie. Dit help nie om bekwaam te wees en nie 'n lewe daaruit te maak nie. Dit help nie om 'n gawe te hê en dit nie te gebruik nie.
4. Enige van die volgende: Gebruik jou krag om 'n perd te ry en te tem. Benut 'n donkie se geduld wanneer jy hom ry. Gebruik 'n boek om meer kennis te kry. Gebruik 'n swerweling se ervaring om te voorkom dat jy ook een word. Gebruik jou bekwaamheid om 'n lewe daaruit te maak. Gebruik die gawe wat jy gekry het as jy 'n begaafde man genoem wil word.
5. aaaaaaaaaabb
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
6. Jou /krag / be/te/ken niks/; 'n/ perd/ het/ meer/ as/ jy/
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
maar/ jy/ kan/ dit/ ge/bruik/ om/ hom/ te/ tem/ en/ ry/
7. Daar is ewe veel lettergrepe in elke versreël, naamlik 12, en ritme vereis 'n eenderse aantal slae.
8. Vermy. "My" kan in hierdie sinskonteks net "vermy" beteken.
9. Swerwers bestaan. Dit beteken om nie 'n vaste huis te hê nie en voortdurend te trek, te reis of te loop.
10. Enige goeie motivering wat daarop neerkom dat mens heelwat hieruit leer.

Bicycle sonder 'n slot [p. 109]

Moontlike antwoorde

1. onthou, jeugtyd, groen.
2. huis
3. Ja, dit sal afbreuk doen want "kaia" is intiemer en huisliker omdat dit nie in formele taal gebruik word nie.
4. Strofe 2.
5. Hulle saamwees en herinneringe aan lank terug.
6. Dit kan wees dat hy met walse grootgeword het, wat in sy jeug nog baie gewild was. In die eerste strofe vra die spreker of Karin onthou en verwys dan na hulle jeug, toe walse nog gewild was.
1 2 3 1 2 3
7. ek/ bring/ vir/ jou/ blom/me
1 2 3 1 2 3
8. ek/ gee-/hee/ jou-/hou/ genot/
9. Sorgeloosheid. Want hy herroep in die hele gedig/liriek hulle dae as kinders waartydens hulle sorgelose dinge gedoen het soos kuiers, skool bank, goed om te doen, bulte geklim, boomklim, fietsry, droom.
10. Al twee die vorige antwoorde want hy sê hy het haar lief soos hy die Kaap liefhet.

Harlekyn van die dieretuin [p. 112]

Moontlike antwoorde

1. Die aap vermaak die mense soos 'n harlekyn in die sirkus.
2. Hy wip tussen die paal, klip en krip tot hulle skater.
3. Versreël 6.
4. Hy vou die sak oor sy kop om sy pyn weg te steek; hy sit soos iemand op 'n ashoop wat rou oor 'n groot verlies, hy sit so kromgetrek van droefheid dat hy soos 'n hophie lyk.
5. Ja, dit kan emosionele rouheid wees want hy is sy vryheid kwyt en hy lyk soos 'n hophie verdriet wanneer hy die sak oor sy kop vou.
6. Versreëls 8 en 9 en versreëls 9 en 10.
7. Van sy vryheid in die natuur.
8. Mense dink gewoonlik ape is agies omdat hulle nuuskierig lyk en vinnig beweeg om alles te sien, maar die aap dink die mense is agies.
9. Vou. Dan sou die sin kon beteken die aap vou dubbeld van droefheid. Of dit sou kon beteken hy "vou" emosioneel; iemand "vou" is omgangstaal vir iemand wat emosioneel ineenstort.
10. Die aap het blou aan sy lyf en dolomiet is blou.

Die boelie [p. 115]

Moontlike antwoorde

1. Dié vier versreëls vorm 'n sin wat met 'n uitroepteken eindig. Maar sonder die uitroepteken sou dit ook duidelik 'n uitroep gewees het, of 'n versugting.
2. "Jomp" in versreël 8.
3. Goliat was ook groot van gestalte, 'n reus. Hy het ook teen mense wat kleiner as hy was, soos byvoorbeeld Dawid, geveg.
4. Hy kou oopmond.
5. Enige van die volgende: iemand bied tog raad. Is daar doepa te meng / om so 'n ghwar te vang?

6. Dit is afgelei van vyfsterhotelle. Hotelle word met sterre gegradeer om aan te dui hoe luuks dit is en 'n vyfsterhotel is baie luuks. Vyfsterbrood is Ma se hamtoebroodjies want daar is vleis op en vleis is duurder as groente en vrugte.
7. Dit is 'n woordspel met "naderhand" en "haantjie". Hy kom dus nader en hou hom haantjie.
8. Alliterasie: muisjies / meisjies. Assonansie: muisjies / meisjies ("ui" en "ei" is ook 'n vorm van rym, hoewel dit klankrym en nie volrym is nie.)
9. Al twee is (soms) stil en klein.
10. Nee, sy weet hy maak ander seer, maar sy gee dié raad omdat sy weet die boelie tree so aaklig op omdat hy eintlik 'n eensame kind is wat nie weet hoe om dit te hanteer nie.

Dinosauruspartytjie [p. 119]

Moontlike antwoorde

1. Miljoene jare.
2. Die pterodaktiele het vlerke gehad.
3. Tyrannosaurus Rex.
4. Die Stegosaurus-sangers. Hulle was oerdiere met plate op die rugkant wat dalk 'n ritmiese geluid gemaak sou kon maak as hulle dit geroer het.
5. Die Brontosaurus het 'n lang, slanke nek gehad soos 'n mooi vrou.
6. Van broodbome want daar word vandag nog van dié plant se sade 'n drank berei.
7. Al wat nog van hierdie diere bestaan, is juis fossiele want hulle uitgesterf. Maar daar word ook spottend verwys na iemand wat nooit iets lekkers wil doen nie as 'n fossiel.
8. "Tops" is geselstaal vir iemand wat groot of baie vernaam is.
9. Ons praat gewoonlik ernstig van prehistoriese diere omdat hulle uitgesterf het en dit 'n jammerte is. Maar in hierdie vers word daar partytjie gehou. Die wetenskaplike name word aangepas na byname. Die diere word gepersonifiseer om hulle voor te stel as mense wat vanaand in 'n vrolike stemming is.
10. verte / vuurvulkaan / vonke

Drama [p.123]

Behandel die teorie oor dramas met die leerders. Verduidelik die verskillende kenmerke en elemente aan hulle.

Eendag is daar [p. 125]

Moontlike antwoorde

1. Dit speel af in 'n woud in Suid-Afrika.
2. Daar was 'n storm op pad en Sneeuwitjie se huis was die naaste skuilplek.
3. Rusland
4. 'n Mens se voorkoms kan verander, maar jou karakter bly dieselfde.
5. Sy wil nie hê hulle moet dink sy is bang vir die wolf nie.
6. Sy wil al die mense van die land leer hoe om met mekaar saam te leef.
7. Hulle beskuldig mekaar van diefstal.
8. Hy lyk nie soos 'n skelm nie en tree ook nie soos een op nie.
9. Die wolf vreet haar op. OF die wolf het sy maniere laat staan en trou met Sneeuwitjie.
10. Gunstelingsprokie en die rede daarvoor: aanvaar enige gepaste antwoord.

Slim, slimmer, Simon [p. 144]

Moontlike antwoorde

1. Hulle het by die see vakansie gehou.
2. Hy was stout en dit was sy straf om tuis te bly.
3. Hy ry baie vinnig.
4. Ja. Hy leen soms Sol se motor as hy wil uitgaan.
5. sokker; b) tennis
6. Simon kan verskriklik mors, so niemand sal hom wil hê nie./Simon is 'n tiener en tieners werk dikwels op almal se senuwees.
7. Onder die matras
8. Hy dink die Abelse hou hom vir die gek. Eers was die goed weg, nou is dit daar. Dit maak hom kwaad.
9. Hy kan sy talente gebruik en hy kan goed redeneer.
10. Ja. Hy het die familie se goed verhuur, daarom moet hulle ook van die profyt kry. OF Nee. Dit was sý plan en al die geld behoort dus net aan hom.

Die grot en die smokkelaars [p. 161]

Moontlike antwoorde

1. 'n grot
  2. David
  3. Hy weet hoe om moontlike kombinasies uit te werk, want sy fiets het ook 'n kombinasieslot. /hy is slim en Wiskunde en verstaan maklik hoe sulke goed werk.
  4. Amerika
  5. Jonathan. Hy is die leier en dit is gewoonlik die persoon wat die jonger maats boelie.
  6. Hulle name is Pap en Wors. Omdat hulle so simpel is, lag hulle dan elke keer vir hulle eie grappe.
  7. Cassim se pa is die burgemeester en sal vir Thom betaal as hy Cassim se lewe spaar.
  8. Hy weet hoe om kombinasieslot oop te maak./Hy het besef die goed in die sak is elektroniese apparaat./Hy het die skelms in die donker met 'n klip en slinger beseer en sy maats se lewens gered.
  9. Nee. Die maats sal liever vir David aanhang omdat hy hulle lewens gered het. OF Ja. Jonathan sal gou van die gebeure vergeet en maak asof dit niks was nie.
  10. Jonathan het geleer 'n mens moenie andere boelie nie, want jy weet nie of hulle dalk jou lewe kan red nie.
-